

جغرافیا ۱

شکل‌گیری سکونتگاه‌ها

تعریف سکونتگاه

از دیدگاه دانش جغرافیا، سکونتگاه محلی است از مجموعه مساکن که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند.

عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌ها

با ساکن شدن انسان در یک مکان، اولین سکونتگاه‌ها به نام روستا پدید آمد. افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی، زمینه ساز ایجاد شهرهای اولیه شد.

مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌ها

آب

خاک

ارتفاع

عرض جغرافیایی

امنیت

جغرافیا ۱

مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌ها - آب

آب در بین این عوامل، بیشترین اهمیت را داشته است.

بسیاری از سکونتگاه‌های اولیه، در کنار رودها به وجود آمده است.

آب در هر مکان، در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن شدن به صورت دائم در مکان، عامل مهمی است.

مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌ها - خاک

دومین عامل مؤثر در پیدایش سکونتگاه خاک است.

حاصلخیزی خاک سبب جذب جمعیت انسانی به منطقه و بر عکس سبب دفع آن می‌شود.

مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌ها - ارتفاع

۵۳ درصد از شهرهای ایران در ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متری قرار دارند. این مناطق دارای شرایط مناسب طبیعی جغرافیایی مناسبتری هستند؛ مانند وجود آب و هوای مساعد در این نواحی.

مدرسه مجازی اینو

مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌ها - امنیت

امنیت یعنی دوری از هرگونه تهدید و نیز آمادگی برای رویارویی با خطرات. مفهوم امنیت نسبی و دارای شدت و ضعف است؛ به این معنا که در برخی موقعیت‌ها (زمان و مکانهای مختلف) در ذهن افراد ارتقا یا کاهش می‌یابد. امنیت از ضروری‌ترین نیازهای یک جامعه و یک سکونتگاه است.

عوامل اثرگذار در گسترش یک سکونتگاه

عوامل اثرگذار مانند آب، خاک، شیب زمین و ... نه تنها در پیدایش سکونتگاه‌ها، بلکه در تغییرات به وجود آمده در آنها نقش دارد. اوضاع جغرافیایی (طبیعی، انسانی) مناسب، در گسترش بسیاری از سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران نقش چشمگیری داشته است.

از بین رفتن یک سکونتگاه

گاهی عوامل طبیعی یا انسانی، موقعیتی به وجود می‌آورد که یک سکونتگاه، اعتبار خود را از دست می‌دهد یا از بین می‌رود؛

برای نمونه:

جنگ، بیماری، خشکسالی و قحطی.